

Nr 6.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 10 § 2 mom. lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Genom en den 18 februari 1949 dagtecknad proposition, nr 53, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 10 § 2 mom. lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Härigenom förordnas, att 10 § 2 mom. lagen den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

10 §.

10 §.

2. Direktion skall — — — valda ledamöter.

Direktion för — — — av valtiden.

För ledamöterna — — — till tjänstgöring.

De år — — — vederbörande sjukvårdsberedning.

Befattningshavare vid sjukhus må ej vara ledamot av sjukhusets direktion eller suppleant för ledamot.

Befattningshavare vid sjukhus, som är redovisningsskyldig för sin befattning, må ej vara ledamot av sjukhusets direktion eller suppleant för ledamot.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1949.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan hänvisa till propositionen.

I propositionen anför *föredragande departementschefen, statsrådet Mossberg*, sammanfattningsvis:

»I skrivelse den 17 mars 1948 (nr 91) har riksdagen anhållit att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om utredning angående undanröjande av det i 10 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus stadgade hindret för befattningshavare vid sjukhus att vara ledamot av sjukhusets direktion eller suppleant för ledamot samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde för-
anleda.

Över framställningen ha efter remiss yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, förvaltningsutskotten hos samtliga landsting, dock med undantag för Kalmar läns södra, Gotlands läns, Värmlands läns, Örebro läns och Gävleborgs läns landstings förvaltningsutskott, Stockholms stads sjukhusdirektion, Göteborgs sjukhusdirektion, Malmö stads sjukhusdirektion, Norrköpings stads hälso- och sjukvårdsstyrelse, sjukvårdsberedningen i Hälsingborg, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges läkarförbund, Svenska lasarettsläkarföreningen, Sveriges kommunaltjänstemannaförbund, Svenska kommunalarbetsareförbundet, Svenska sjukhusförvaltningens tjänstemannaförbund, Sveriges arbetsledareförbund, Svensk sjuksköterskeförening, Svenska ekonomiföreståndarinnors förening och Svenska barnmorskeförbundet.

I remissyttrandena äro meningarna delade huruvida det i sjukhuslagen stadgade förbudet att tillhöra sjukhusets direktion bör slopas. Flertalet remissinstanser ha emellertid i princip uttalat sig härför.

För egen del vill jag till en början framhålla, att då detta spörsmål tidigare övervägts vid olika tillfällen och nu genom remissbehandlingen erhållit en allsidig belysning, någon ytterligare utredning ej synes vara påkallad.

Vad angår själva saken kan jag i huvudsak ansluta mig till majoriteten bland de hörda myndigheterna och organisationerna. Jag föreslår därför, att förbudet för befattningshavare vid sjukhus att tillhöra sjukhusets direktion slopas. Befattningshavare, som för sin befattning är redovisnings-skyldig inför sjukhusdirektionen, bör dock ej vara valbar till ledamot eller suppleant i direktionen.»

Beträffande skälen för sitt ställningstagande anför *statsrådet Mossberg*:

»I förhållande till den möjlighet att tillhöra styrelser för kommunala och andra allmänna företag och institutioner, som enligt gällande regler står öppen för de där anställda, innebär ifrågavarande förbud att sjukhuspersonalen på sitt område kommer i en undantagsställning. Några bärande skäl härför kunna emellertid enligt min mening icke anses föreligga. Såsom av-

görande argument för förbudets införande återopades vid dess tillkomst att en befattningshavare vid sjukhuset såsom ledamot av sjukhusets direktion hade att deltaga i avgörandet av åtskilliga ärenden, som rörde personalens intressen, och att detta skulle kunna medföra praktiska olägenheter. I den kritik, som i ett flertal remissvar framförts mot förbudets slopande, har i allmänhet hävdats att detta skäl alltjämt ägde full giltighet. Vad man härvid främst synes befara torde vara att löne- och befordringsärenden och andra frågor som äro av direkt eller indirekt betydelse för personalen icke skulle handläggas med tillräcklig objektivitet, därest befattningshavare vid sjukhuset bleve ledamot av direktionen. Dessa farhågor måste emellertid enligt min uppfattning betecknas såsom överdrivna. Gällande sjukhusstadga upptager vissa allmänna jävsregler rörande ärendenas handläggning av direktionen. Enligt dessa får ledamot bl. a. icke deltaga i avgörandet av ett avtal mellan honom och direktionen eller ett avtal mellan denna och tredje man, om ledamoten har ett väsentligt intresse som är stridande mot sjukhusets. Dessa jävshinder innebära bl. a. att en sjukhusets tjänsteman icke äger deltaga i avgörandet av ärenden, som exempelvis avse hans enskilda löneförmåner, hans befordran eller dylikt. Skulle det visa sig att jävsbestämmelserna icke äro tillfyllest för att förebygga inflytande från obehöriga intressen, kunna de lätt kompletteras.

I några av de yttranden, där man avstyrkt förbudets upphävande, har såsom skäl härför återopats att personalens intresse att framföra sina synpunkter på arbetsförhållanden under senare år tillgodosetts på olika sätt bl. a. genom förhandlingsrättslagen och genom inrättande av centrala och lokala samarbetsnämnder. Med anledning härav vill jag endast framhålla, att syftet med förbudets upphävande icke är att bereda sjukhuspersonalen som sådan ökat inflytande. Vad som åsyftas är att avskaffa den undantagsställning som denna personal intager i förhållande till andra samhällsgrupper samt att kunna tillföra direktionerna den kunskap och erfarenhet som kan finnas representerad inom personalkåren. I vad mån denna möjlighet bör tillvaratagas ha landstingen och kommunerna att själva avgöra. Om en befattningshavare vid sjukhuset inväljes i direktionen, innebär alltså detta icke att personalen fått en representant i direktionen. Den valde skall icke företräda några särskilda personalintressen utan förvalta sitt mandat utifrån samma synpunkter som böra vara bestämmande för varje ledamot.

I detta sammanhang må framhållas, att Kungl. Maj:t under de senaste åren till ledamöter av direktionerna för flera av statens sinnessjukhus förordnat vid sjukhusen anställda befattningshavare. Några olägenheter härav ha icke försports. Tvärtom torde det ha varit till gagn för direktionernas verksamhet. Vidare upphävdes förra året det i polislagen stadgade förbudet för polischef och polisman att tillhöra polisenämnd.

I likhet med vad som förordats i vissa yttranden anser jag emellertid att befattningshavare, som för sin befattning är redovisningsskyldig för

direktionen, icke bör vara valbar till ledamot eller suppleant i direktionen. Motsvarande hinder gäller enligt kommunallagarna bl. a. för vissa slag av kommunala uppdrag. Genom denna begränsning skulle i första hand sysslomannen vara obehörig till ifrågavarande uppdrag. I vad mån andra befattningshavare vid sjukhus kunna anses redovisningsskyldiga torde icke kunna besvaras generellt utan får avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. I övrigt anser jag, att några generella diskvalifikationsgrunder ej böra uppställas.»

Utskottet. Såsom av det ovan anförda framgår är det genom propositionen framlagda lagförslaget föranlett av en på hemställan av utskottet i anledning av väckt motion av 1948 års riksdag gjord anhållan om utredning angående undanröjande av det i 10 § lagen den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus stadgade hindret för befattningshavare vid sjukhus att vara ledamot av sjukhusets direktion eller suppleant för ledamot. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget, får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 10 mars 1949.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Wistrand, Hallagård, Sten, Hermansson, Nils Elowsson och Sunne;

från andra kammaren: herrar Ryberg, Holm, fruor Sandström, Johansson i Norrköping, herrar Hagård, Stjärne, Lundberg och Jansson i Hällefors.